

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII :: Número 2175

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 12 de Novembre de 1920

LA VBU DE LA PUBILLA

— El senyor no pot anar-se'n sol. Tu porta-li la maleta i queda-t'hi també.

GRANS MAGATZEMS DAMIANS

EXPOSICIÓ I VENDA de diferents articles al
preu únic de **3⁹⁵** pessetes

IMPORTANT PARTIDA DE CALÇAT D'OCASSIO
al limitat preu de 22'75 ptes. per a cavaller
i 24'50 ptes. per a senyora

MOBLES DE TOTES CLASSES

Sastreria a mida - **«CORTE» DISTINGIT**
i PREUS BARATISSIMS

NOVETATS PER A LA PRESENT TEMPORADA
en barrets, vestits, boás - pluma, «jerseys»,
pells, impermeables, camiseria, gèneres de
punt, etc., etc.

Guants, perfumeria, juguets, ferreteria, ba-
teria de cuina, maquinària, etc.

La llet condensada (sense desnatar)

La més pura

MARCA

La més saludable

Antes de pendre-la

VICTORIA

procedent de les masies del Montseny
(Barcelona), és absolutament pura, la
més rica, la més saludable i nutritiva
perquè conté tota la crema i perquè
és elaborada solament amb llet de
vaca suïça i sucre blanc de canya.

DE VENDA EN COLMADOS I ULTRAMARINS

Despatx central: Princesa, 15-Barcelona

Després d'haver-la pres

Soler i Torra germans

BANQUERS

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi
de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes
corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

El mejor disolvente de los uratos
Aborrea de las vías urinarias
Oálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

PIÑASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO e INTESTINOS

GASTROL

MIRET

PROBARLO ES CURARSE

MARCEL MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205-BARCELONA

DE VENTA
EN TODAS PARTES

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

SARNA

CURA RÁPIDA

Sarnicida Paradel!

Frasco 4 pesetas

Asalto, 28, farmacia - Barcelona

CAÇADORS!

Les millors espadanyes
més ben construi-
des, sòlides i cò-
modes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.º
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

Talonaris de la Loteria de Nadal Carrer de la Unió, 3
BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

Ja no hi ha res...

ANCA encara un mes per a la rifa nadalenca i en les botigues de bitllets ha sortit aquell cartell que altres anys no'l treien fins al desembre: «Ja no hi han bitllets de Nadal». La grossa serà més grossa, però el bitllet val el doble, i com que està vist que no hi han més que lleis homogènies, els

jugadors també se doblen, s'acaparen bitllets de la rifa com si fossin ous o bacallans i abans de que arribi el sorteig, els acaparadors ja han tret. Un bitllet de la rifa val més que les dues mil pessetes que té assignades. En val dues mil cinquanta, o cent, o les que puguin treure'n, i així un bitllet pasatger val més que un de debò, i la pesseta es més pesseta per la rifa que per tota Espanya.

Ja no hi han bitllets, com abans ja no hi havia tabac, com ja no hi ha tampoc calderilla. Tot lo aparentment supèrfluu sofreix escassetat. Tot lo fàcil se fa difícil, i inabordable lo assequible. La calderilla era, a Espanya, lo més vil i lo més abundant. Semblava que no fos diner, que hagués perdurat una barbra costum de portar a les butxaques troços encunyats de coure, per a trencar-les i embrutar les mans. Eren els quatre xavos de la tradició; era «la cochina calderilla» dels castellans, eren els cinc cèntims tinguts com terme de lo venal menyspreuable. No valdre ni cinc cèntims equivalia a una total carència de preu. Per cinc cèntims ja no's podia adquirir ni un diari, ni anar a un mingitori del municipi.

I de cop, la crisi de la calderilla, l'incorporació al sistema monetari europeu dels segells, els cèntims fent-se tan estranys com les pessetes, i tothom demanant almoïna, demanant cèntims per l'amor de Déu. Semblem pobres pidolaires pregant per a que'ns sigui donada una mica de calderilla per a poder anar pel món. Perquè així com en aquells temps del començament de la guerra, eren nuls els xecs i les lletres, ara tenir plata és no poder agafar el tramvia, ni el carril de Sarrià, ni beure en els

bars, com no's vulgui sortir ple de segells per a tot l'any. La crisi de la calderilla ha fet que'ns adonessim de la seva importància, com les vagues ens han convençut de la dels obrers. La vida sense obrers ha quedat demostrat que no seria possible, com el canvi sense la calderilla. L'honorat obrer ha esdevingut, per això, l'eix del món, i l'humil calderilla, el del comerç. La valoració de l'humil comença en les nostres butxaques i acaba a Rússia. La calderilla, tan negra, tan bruta, tan modesta, que no servia més que per a comprar mistos i donar-la als pobres, ha esdevingut la senyora de les monedes.

La vida que volíem fos senzilla, se va complicant. Ja no's pot fumar perquè no hi ha tabac; ja no's pot pendre el sol perquè sempre està núvol; ja no's pot jugar a la rifa perquè no hi han bitllets; ja les nostres butxaques no fan soroll de diners, perquè no hi ha calderilla. Som a l'hivern i ja no hi han toros. Tot, doncs, lo que'ns caracteritzava com espanyols, tabac, sol, rifa, calderilla i toros, no ho podem fer valdre. La vida se desoxigena. La vida se'ns torna ingrata.

Afegim que no tenim llibertat. Sumem que no tenim Constitució. Confíem en que, dins de poc, no hi hauran ni vagues. No hi haurà res, ni passarà res. La vida serà un badall de fàstic.

PARADOX

—Així els cegos no m'amoïnaran demanant-me cèntims.

Més clar... aigua

En lo bó d'una escomesa contra l'Ajuntament, ha escrit un pixa-tinters centralista, unes paraules com aquestes:

«A que no mostren els homes de la «Lliga», per a que el públic les compari, les nòmines actuals del personal de l'Ajuntament, Diputació i Mancomunitat, on predominen i mangonegen avui els elements catalanistes, i les mateixes nòmines de fa vinticin anys, en que sofríem, com diuen ells, el jou ominós del centralisme?»

La baladronada del confrare, no té solta.

De la comparació, donat cas de que's portés a terme, en sortrien mal parats els principis que l'articulista es proposa defensar.

Les nòmines de l'Ajuntament, Diputació i Mancomunitat, són, naturalment, una cosa diferent de lo que eren vinticin anys enrera. Tan diferent, com és una altra la formació de les nostres primeres corporacions populars. Com són les necessitats dels tres organismes, ben distintes de lo que eren fa un quart de segle. Com és tot un altre el concepte que de l'administració tenim format la majoria dels ciutadans.

Diem que a l'autor del desafió podria sortir-li el tret per la culata, doncs en la memòria de tots els qui hem viscut l'època tan inoportunament ressucitada, està el record de lo que eren les administracions dels pobles que vorejaven la capital. Per a que la prova sigués completa, caldria anotar al costat de les quantitats esmerçades en el capítol de personal, els noms i la qualitat de les persones que en els pobles agregats usufructuaven els càrrecs públics.

Tota la llopada electorera, tota la pinxeria política, trobava el necessari soplug en les nòmines dels Municipis abolits, que eren cataus de la ganduleria professional. Els diaris sense apoi en l'opinió, els cassinets sense socis, anaven a abeurar en les fonts de l'administració dels pobles de l'entorn, als que baldava el caciquisme a pallices. Ni esma quedava als veïns, per a respirar.

Les coses han canviat, afortunadament. Vinticin anys, són massa anys per a que subsisteixen els vicis i les corrupteles que feren cèlebres als Ajuntaments que sembla enyorar el desorientat periodista.

Els defectes de que avui pateixen les administracions Municipal i Provincial, són diferents dels que allavors oferien. Amb el temps, han vingut noves pràctiques a substituir a les que vinticin anys enrera s'estilaven. Amb les pràctiques, uns altres medis de fiscalització i de combat.

Una de les prerrogatives assolides amb vinticin anys, és la de que no es plantegi en les corporacions populars, que són la representació capdal de Catalunya, assumpte gros o petit, en que no hi fiquem cullerada.

De l'Ajuntament, de la Diputació i la Mancomunitat, volem dir-ne, però no volem sentir-ne... si no és en català.

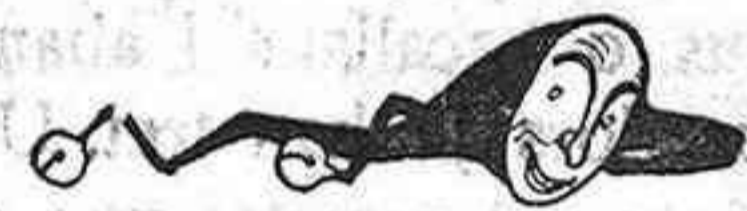
Entès?

JUST

Historial Escenogràfic

DE tal pot calificar-se la magnífica col·lecció de croquis decoratius i models de decoracions exposada actualment en el gran taller que En Salvador Alarma té instal·lat al carrer de Montserrat. Galantment convidats per l'amo de la barraca, hi anàrem l'altra tarda i encara ens dura l'encantament. Tota l'immensa sala, a banda i banda i de cap a cap, l'omplenen una munió d'obres, apunts, models corporis en teatrets minúscols, fotografies i bocets, bocets acabats de decoracions teatrals, en sa major part, que constitueix una bella síntesi de l'història de l'art escenogràfic català. Començant per En Planella, passant per En Soler i Rovirosa i En Moragas, plorats mestres tots aquests, i acabant pel formidable Vilomara i pel *tremendo* Alarma, que és el qui, naturalment, hi té més composicions i el que llueix més en número i en esplendor, la col·lecció resulta una cosa esplèndida, tant, que és llàstima no sigui un dia exposada al Saló de Cent, o als claustres de la Catedral, que creguin que hi faria patxoca de debò. Ademés de la sèrie interminable de bocets per a decoracions propiament dites, d'obres estrenades i d'altres que encara s'han d'estrenar, En Salvador Alarma ens va mostrar un projecte de jardí castellà destinat a la Torra d'En Martí Codolar, d'Horta, que és una preciositat.

Un grapat de felicitacions i ben sinceres al genial artista decorador i estimat amic. Al sortir de l'agradable visita al seu taller, corpresos per l'emoció, no poguerem fer altra cosa que estrenyer-li la mà, repetint-li lo que ja li hem dit tantes vegades: Ets el rei!

Farigolera

A l'ombra d'un pinyol de pedrenyal,
rebrollen uns brotets de farigola,
d'arrel tan altruïsta, tan vital,
que amb tot i haver sofert cent mil escarnis,
endins la terra vola.

Cent mans farigolaires la han deixat
cad'any esquarterada, just florida;
cada maig ha donat
ses branques oloroses,
cicatritzant cad'any nova ferida.

Camperols transeünts, per uns moments,
han encès grans fogueres,
han esmorçat contents;
per explaiar patriòtics sentiments,
han ballat la sardana,
o han cantat peteneres.

— Dona'm l'últim rebrot,
farigola mansoia i abnegada,
que'm sento poeta i un defici ignot
me porta al mar i al cel l'ampla mirada.

Vull oloar-te, abstreure'm del present,
i quan sigui acabada ta agonia,
sanejar amb ton caldo macilent,
una sopa d'aquella
que tot mal alivia.

J. COSTA I POMÉS

ELEGANCIES DE «BAR»

— Sempre bec el mateix jo: piperment, menta, absenta..
— Ah, ja!.. Ara comprenc perquè diuen, de tu, que ets una dona de cap verd.

L'escriptor que té més coses—potser que les diu—és En Xenius. Després En López Picó. Els dos tenen aquella obsessió de la glòria, que és la que posa més voluntat d'obra en l'ànima.

A nosaltres no'ns desplaia aqueixa obsessió tinguda per En Xenius i per En López Picó, perquè hi tenen dret a la glòria. Ens desplaia si fossin En Pere Corominas, i En Bofill i Matas, per exemple, encara que la tenen, però l'amaguen.

En López Picó és gran com la seva obra. Va sentir una veu que li deia: «tu seràs rei» i viu, per dins, com si fos rei de la poesia. No direm que ho sigui, a la manera d'Hugo, emperador, Carlomagne de la rima, però en el principat de Catalunya, ell n'és príncep. I com que sap que temps a venir tot lo que li va pertènixer, o que conservi d'ell un record serà estimat, fa la distribució, amb tota cura, d'allò que serà una relíquia, de lo que careix de tot valor.

Ara ha publicat el seu penúltim llibre—ja hem quedat en que el darrer llibre d'En López Picó sempre és el penúltim—*El retorn*, potser un dels més sobris i més bells, i quan li fou tornat de l'impremta l'original, separà aquelles fulles que estaven escrites a màquina, d'aquelles altres que eren autògrafes. Quan tingué feta la separació En López Picó, va distribuir la seva escriptura entre el personal del seu despatx:

—Teniu. Repartiu-s'ho.

I els autògrafs d'En López Picó, varen caure com roses en les taules dels homes i en les màquines de les dactilògrafes.

El pobre Bas ha estat víctima del joc. Començà amb l'escàndol de la «sopa», va seguir amb les declaracions últimes contra la premsa de Madrid, i a l'últim se l'han jogat a una carta, tirant-li la contrària en el Municipi.

En Bas disposava de 700.000 pessetes de la recaudació del joc que inquietaven per igual a la «Lliga» i a la Unió Monàrquica. La «Lliga» se pensava que En Bas posaria part d'elles a disposició dels monàrquics, però la «Lliga» ignorava que aquests estaven enutjats amb En Bas perquè aquest se prestava a destituir alcaldes, a instruir expedients governatius, però no a distribuir els diners-jocs, per estar subjectes al control del Comitè on hi han elements regionalistes. En Bas, immediatament després de rebre la desqualificació de «les forces vives», s'apressà a depositar a càrrec Garriga Nogués, les 700.000 pessetes. I la «Lliga» respirà.

—Es molt possible—ens diu el que'ns dona aquest «a cau d'orella»—que si En Bas les hagués depositades aquestes 700.000 pessetes el dia abans, encara seria governador de Barcelona.

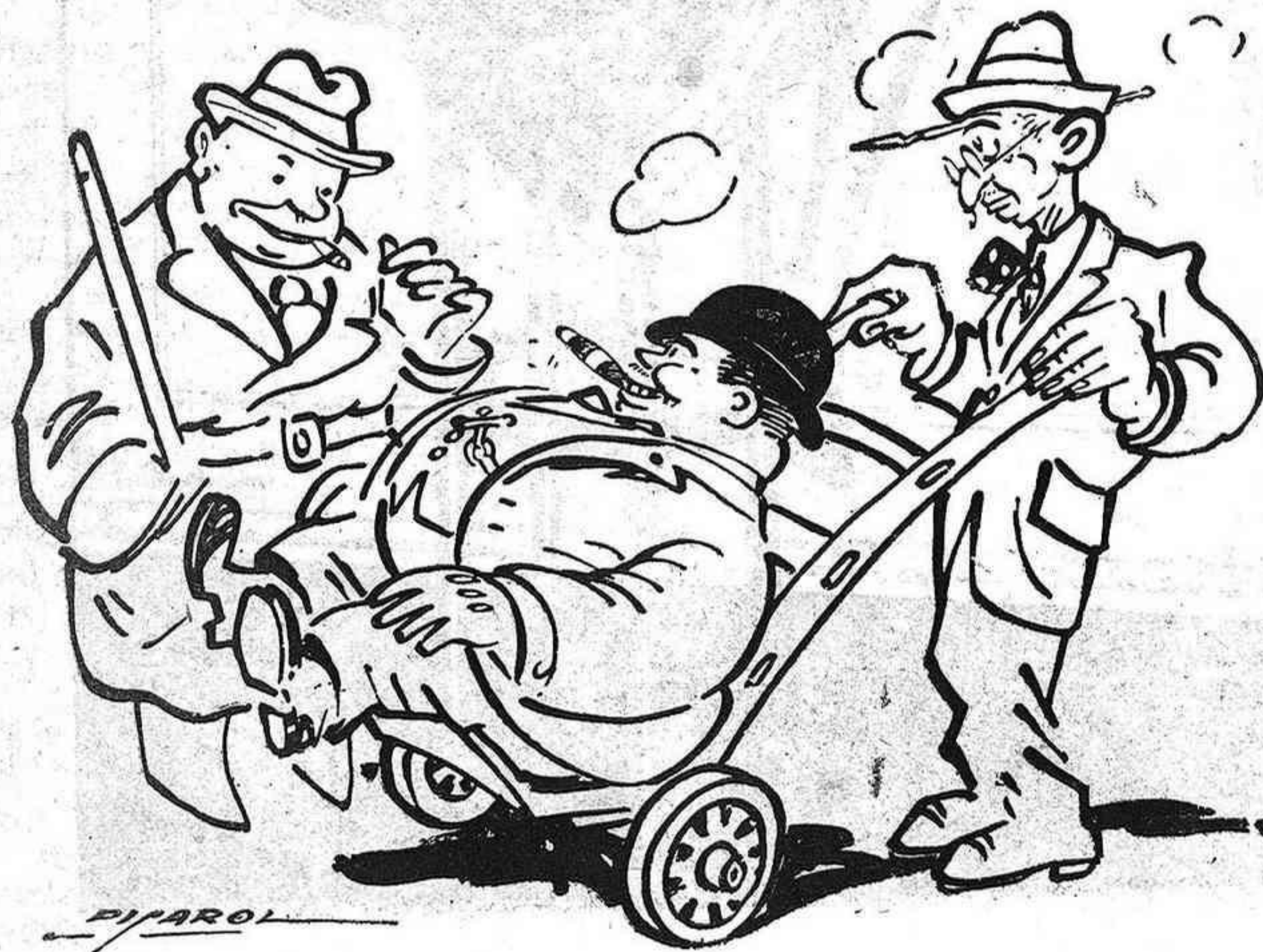
Saber situar-se

En Solé de Sojo, que ha guanyat la nova càtedra de Dret Mercantil, malgrat la voluntat de la «Lliga», la mala voluntat de la «Lliga» que la desitjava per a un dels seus, ha estat una revelació. El poeta, el «snob», l'elegant, el cubista, el bessó d'En Josep M.ª Junoy sabia prou Dret Mercantil per a forçar a la «Lliga» a fer-li justícia?

Tothom ignorava que En Solé de Sojo és un home precabut i determinista. L'ambient és ell, però ademés creu amb l'ambient. I quan li preguntaren si havia estudiat molt dret mercantil, ell respongué:

—No li diré més, que fins tinc el despatx en el passeig de Colón.

I és molt possible que dins d'una agència de Navigació, on, tot estudiant, pendria *cock-tails* de Ginebra.

PIJAROL

DE LA VAGA DE TRAMVIES

—I ara!... amb el carretó del magatzem?
—Home, si per dur-me a Gràcia en auto
me'n demanen sis duros!

Poti-poti

Reira de bet, quina setmaneta, la passada!

Les vagues són avui dia com una raca valenciana.

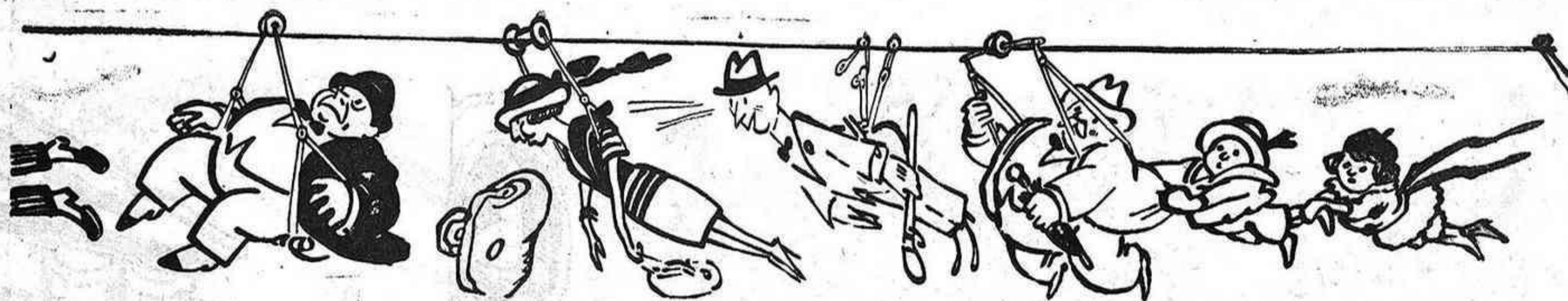
Paralitzat un estament, no hi ha Déu que sàpiga on podem anar a parar.

Un conflicte iniciat a la *Maquinta*, pot repercutir al *cine Bohèmia*.

Amb raó deia la vella, que no's volia morir mai.

Vaga de manyans, vaga d'electricistes, vaga de tramviaris i vaga de sastres.

Sort i no petita, és que vivim en l'època de les restriccions.

—El dia que tornin a parà els tramvies,
ja sabem el modo de fè economies.

Altrement, no sé pas si en sortirem.

He llicenciat al sastre, que'm demana cinquanta duros per a un trajo d'hivern. Faré posar uns *cuchillos* al pantaló de l'any passat, que era ja el de l'altre.

En fet de sabater, em serviré de l'ataconador.

Supriré el barret amb una gorra de viatge, que no deixaré fins a entreveure la primavera.

Suprimiré un plat a cada àpet. Faré el pensament de que menjo per a viure, en lloc de viure per a menjar.

Fa temps que estic a dieta de tabac, i des de demà beuré aigua, en comptes de vi.

En volen de restricció?

El que més m'ha empipat, ha sigut el tancament dels *cines*.

Dos mesos enrera, no hi hauria tingut res que dir. A l'istiu cap el cercar la compensació.

La Diagonal, el *rompe-olas*, l'extrem del carrer de Corts, es presten, entre altres indrets, per a certa mena d'esbarjos.

Avui, que les nits comencen ja a ésser crues, suposa el tancament dels *cines* una preocupació per als inombrables partidaris de la foscor.

Als bullits existents, cal afegir-hi el de la manca de *calderilla*, que era l'única moneda de que podíem disposar.

Un amic meu, que és un plaga, sostè que la *calderilla* de que disposavem s'ha empleiat tota en comprar als regidors.

Sigui lo que es vulgui, és el fet que els mals-de-cap i les raons que s'originen a l'hora de tornar canvi, no tenen fi ni compte.

L'altre dia vaig estar a punt de sofrir un disgust espantós.

El cobrador del gas, que m'havia de tornar cinc cèntims, va dir-me que no els tenia.

Jo, que no vui enfadar-me, vaig contestar-li que els deixava a benefici d'una vidua pobre, amb dotze fills.

X. X. X.

EVOCACIONS, per J. Vives i Borrell.—Un llibre de prosa; prosa de poeta, per això; prosa del cor. Sensacions d'un temperament sentimental, adquirides açí i allà, anant d'excursió, estudiant, observant la nostra gent i els nostres paisatges, fent de caminant de la terra, en una paraula. No intentarem remarcar els títols dels articles que ens han complascut més, perquè semblaria en desmèrit dels altres. Sols direm que, en sa major part, les narracions i els esplais íntims que evoca

En Vives i Borrell en el seu nou llibre, molt ben presentat, són produccions literàries *first quality*, impressions viscudes, ben vistes, dolçament sentides i correctament escrites. Imagini's, doncs, el llegidor, si hom pot delectar-se-hi, i si els que encara estem per a «romanços» en el bon sentit de la paraula, hi havem de trobar gust.

CAMÍ DE MERAVELLES, per Pere Salom i Morera.—Una trentena de poesies delicioses, inspirades i clares, amb la claretat dels romàntics espirituals i dels clàssics bucòlics. En Pere Salom, poeta català de sòlida cultura i, a l'ensemps home d'una gran modestia, ha viatjat sovint per terres hispàniques; i com que té cor i fantasia, veient moltes coses, ha sentit molt; i aqueixes sensacions és lo que ha sapigut exterioritzar tan bellament en el seu esplèndid llibre *Camí de meravelles*. Les composicions de caràcter amorós, són, sobre tot, hermoses de debò, i sentim no tenir espai disponible per a copiar-ne una tan sols, qualsevol, perquè totes són igualment boniques. En Gabriel Alomar hi ha posat una *spòrtula*, que constitueix una pàgina carinyosíssima. Felicitem al senyor Salom i ens en felicitem nosaltres doblement, per tractar-se d'un antic i estimat col·laborador de L'ESQUELLA.

LLUM-AMOR-PENSAMENT, per J. Molas Valverde.—Aquest jove poeta ens ha obsequiat, en mig les turbulències d'uns temps pràctics i metalitzats... fins al crim, amb un nou volum de poesies, el títol del qual ja indica l'enlairada idealitat inspiradora de les sentides estrofes que s'hi enclouen. La naturalesa, l'amor i l'afany de descobrir la veritat absoluta, filosòfica, en l'etern misteri de la vida i de la mort, són els pregons i variats assumptes que han donat fons a les delicades poesies que, amb tota sinceritat i tot respecte per la bona forma poètica, ha «construït» sense esforç aparent el senyor Molas. Les de caràcter íntim i les més plàcides i senzilles són les que'ns plauen més, sense que això vulgui dir que les restants siguin defectuoses. Totes se llegeixen amb interès i en totes, també, es descobreix l'excel·lent disposició i el temperament poètic de l'autor, qui denota en aqueixes pàgines d'avui un notable avenç, comparant-les amb les del llibre *Sonates* publicat per ell anteriorment. Al volum *Llum-Amor-Pensament* s'ha donat una exquisida presentació.

DON CUAN TANORIO, per Llamp-Brochs.—Paròdia caricatura del popular drama d'En Josep Zorrilla. Es la sisena edició, la que s'acaba de publicar. Això sol explica la gran popularitat aconseguida per aqueixa astrakanada.

«REVISTA DEL CENTRE DE LECTURA DE REUS».—Tenim damunt la taula el número corresponent al 15 de setembre; molt ben imprès i molt interessant, tant pel seu text variat com per les seves il·lustracions.

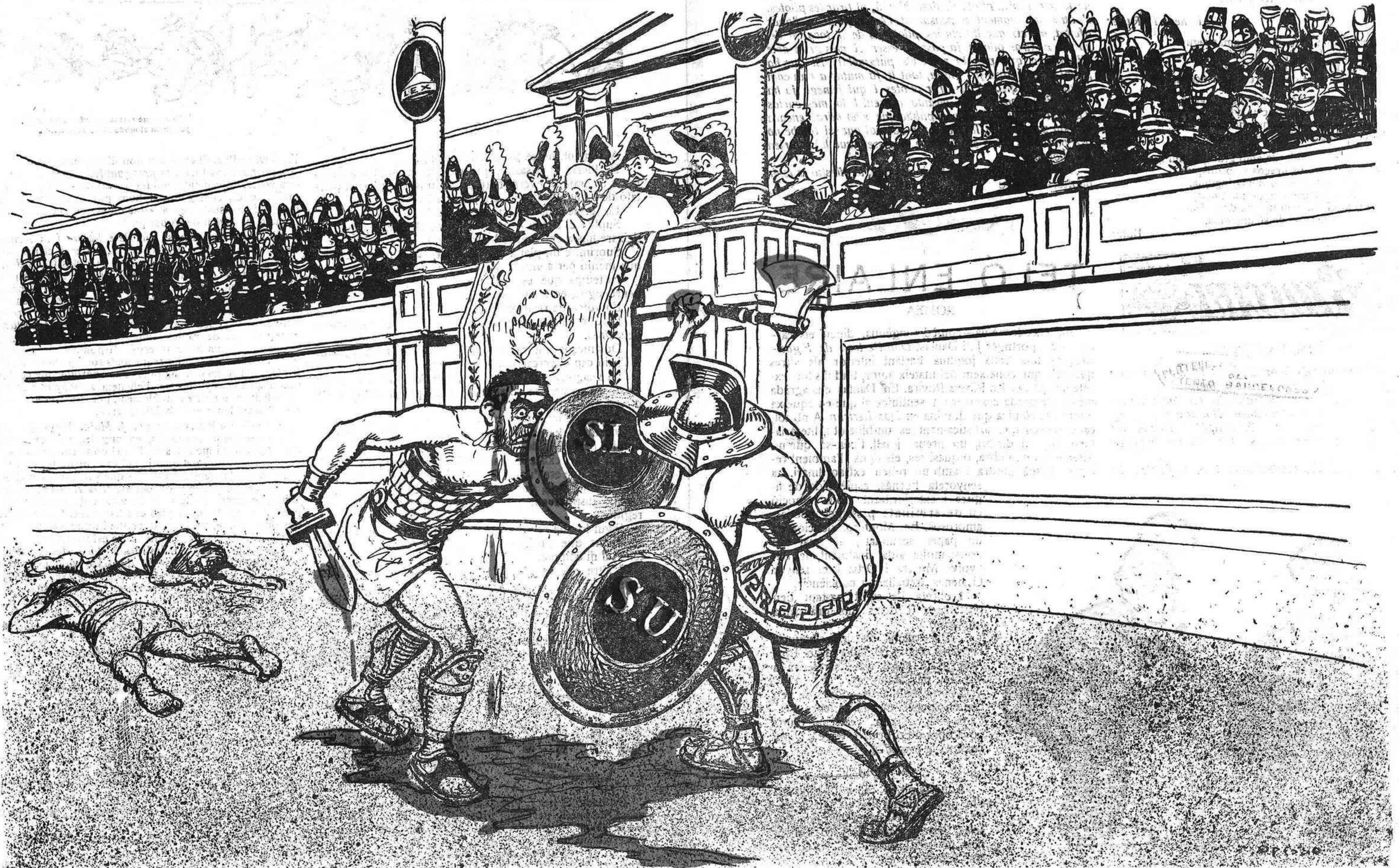
EL FILL DE LA POR.—Comèdia en tres actes, d'En Pompeu Crehuet. Fou estrenada amb èxit en la present temporada, al «Romea». Ha sigut publicada per la revista de teatres «La Escena Catalana».

VIA FORA,... LLADRES!...—Drama patriòtic, simbòlic, original de Manuel Rocamora.

L'ÚLTIM CONSELLER RAFAEL CASANOVA.—Monòleg patriòtic, original de Joaquim Ayné Rabell.

Aquestes dues produccions dramàtiques formen també en la popular biblioteca que edita En Salvador Bonavia.

SEPT SCIENCIES

UNA ESCENA DE "QUO VADIS?"

Tu i la nina

A la nena R. Fuster

La nina an els teus braços amanyagues
i li omplis les galletes de petons;
li dius «filleta» i dolça l'afalagues
bressolant-la al compàs de tes cançons.

Amb la rossor de tos cabells, apagues
la rossor dels seus bucles coquetons;
amb ta boca petita l'ubriagues
petonejant sos ulls blaus i bufons.

No deixis de cuidar-la amb gran premura;
bressòla-la en tos braços amb dolçura
que té, com tu, l'encís d'una juguina.
Manten-la sempre ben polida i neta,
que sembli, tal com tu, una dona feta.
I tu, no deixis mai de sè una nina.

BOIRA

GLOSSARI

EL PIM, PAM, PUM!..

El «pim, pam, pum!» és un joc que tots l'hem vist en
totes les fires, i avui la fira és a Barcelona.

Hi ha trenta ninots arrencats. Els uns duen barba,
els altres bigots, i els altres no duen pèl a la cara. Segons
el pèl o no pèl, són simpàtics o són antipàtics. Dèu pilotes
valen una pesseta; és dir, que per dèu pessetes es poden
aterrar dèu figures.

Vé un i compra dèu pilotes; aquest em fa fàstic... ja

—Aquí vos presento els grans caudals.
—Al, pobre senyor!.. No sigui tonto!.. Els grans «caudals» són
a la caixa de qui vostè sap i jo vul dir.

ha rebut; aquest porta la barba negra... allà val aquest
no fa per a mi... pilota de dret. Ningú, al tirar les pilotes,
s'atura un moment a pensar si l'èsser pelut o l'anar
afeïtat, mereix que li tirin les pilotes, o de si toca al del
costat. El tirar pilotes ja passa a ésser el més gran acte
d'injustícia que puguin rebre els putxinel·lis. El que ha
pagat cinc cèntims per pilota, tant li fa matar a l'un com
a l'altre. La qüestió és tirar pilotes i qui jemega ja ha
rebut. Es la poca solta posada a preu. I lo més curiós
d'aquest pilotelg, és que el públic que s'ho mira, encara
que sia sometejant, ho troba tan natural que si també no
tira pilotes és per a estalviar-se la pesseta que li costarien
les pilotes.

Res, que's veu que, en tot lo del món, la qüestió és tenir
pilotes. —XARAU

TELÓ ENLAIRE

ROMEA

Aqueixa comèdia—comèdia ingènua, diuen els car-
tells—del portuguès Juli Dantas, *Don Bertran de Figuel-
roa*, és una bella juguina bastant inferior als altres
quadrets que coneixem del mateix autor, traduïts tots ex-
celentment per En Ribera Rovira. En Dantas ens agrada
més en la corda dramàtica i sentimental que en aqueixa
purament còmica que domina en *Don Bertran*. Amb tot,
cal confessar que artísticament és un bibelot i, literària-
ment, no cal dir-ho, un preuat joïell. Fixin-se que no
passant res en l'obra, o quasi res, els tipus i l'ambient re-
sulten de mà mestra i amb un relleu extraordinari. La
senyoreta Fornés, esplèndida de fi-
gura i exterioritzant molta emoció
en determinats passatges poètics-
amorosos. En Montero, deliciós en
un paper secundari, al qual sap
donar molta vida; finalment, les se-
nyores Morera i Ortiz i el senyor
Giménez, treballant a consciència.

L'obreta ha sigut bastant ben
presentada i deixa una gratíssima
impressió.

—Per a demà, dissabte, s'anuncia
l'estrena d'una comèdia d'En Poal
Aregall, *La dolça veu*. Es referirà a
«La Veu de Catalunya»?

I per a molt aviat—doncs se veu
que en aqueixa casa hi ha febre d'es-
trenar—se donarà l'estrena d'una
nova obra d'En Pous i Pagès, *Quan
passava la tragèdia*...

TIVOLI

Aquesta nit, si cap entrebanc no
s'hi oposa, tindrà lloc en aqueix tea-
tre l'estrena del sànet líric en dos
actes, lletra de Paso i Pacheco, música
dels mestres Santullo i Vert, *Guilla-
rras y Bandurrias*.

Ens asseguren que serà magní-
ficament presentada aquesta obra.

DURANT LES VETLLES DE LA VAGA

— Calmitu del meu cor: com ens les arreglarem ara sense cine?
— Sí, mira,... haurem d'esperar que ta mare s'adormi.

GOYA

A l'hora de compaginar el número, no sabem encara el dia que s'estrenarà aqueix gran èxit còmic de Madrid, *Los baños de sol*.

Estarem al «tanto»; i, entre tant, lo millor que podem fer és tornar a aplaudir an En Simó-Raso amb el pisto-nut sàinet *La tragedia de Laviña*, que és una cosa que no cansa de veure, sobre tot tan ben representat com el fan els artistes del «Goya».

NOVEDADES

Tal com auguràrem, les representacions del *Don Juan Tenorio*, se comptaren per plens.

Ara En Bonafé i l'Alba estan donant uns encertats copets a les conegudes obres d'èxit *La gentil Marlana*, *Lluvia de hijos* i *Así se escribe la Historia*.

POLIORAMA

Aquest vespre estrenen la comèdia en tres actes de En Testoni, traduïda pels senyors Lepina i Tedeschi, *Un buen amigo*.

Creiem que la companyia d'En Güell s'hi lluirà de debò.

Les *matinés* econòmiques van resultant un èxit formidable per a la taquilla.

PRINCIPAL-PALACE

Alto les seques! D'aquella «tenoriada» que donàrem per estrenada en aquest music-hall la setmana passada, no hi ha res. Lo més cuit, a l'aigüera. L'informació incompleta d'una altra paròdia que s'estrenà en un altre escenari, ens feu cometre la garrafalada, perdonable en aquelles diades en que un pobre revister, mancat de tramvies, es veia obligat a donar crèdit a les veus volàtils. Quedem, doncs, amable llegidor, en que la *Tenoriada* del «Principal-Palace» no va arribar a estrenar-se ni amb èxit regular ni sense; i que l'original de la mateixa potser encara s'ha de escriure. *Mea culpa*, i endavant.

APOLO

Dimecres degué obrir les portes aquest teatre, que ara regenta l'Empresa Fernando Bayés. Varietés, vodevil i revista són els gèneres que s'hi donaran.

Amb el títol de *¡Chófer... al Apolo!* degué estrenar-se un gran espectacle en el qual hi treballen noranta artistes.

En el número de la setmana entrant en direm quelcom, si és que realment ha valgut la pena, com així ho creiem.

MUSIQUERIES

Dissabte a la nit es donà al «Orfeó Gracienc» un ben

triat concert choral en obsequi als protectors de l'entitat.

Les dues parts que constituïen el variat programa foren interpretades amb art i discreció per les diverses seccions de homes, senyoretas i nois; essent especialment aplaudides la *Cançó de l'ladre*, d'En Sancho Marraco, quasi totes les de caràcter popular, i molt particularment les d'En Morera i d'En Pérez Moya.

Amb l'execució justíssima i excel·lent de les obres que formaren tota la segona part, que eren, a excepció de *La sardana de les monges*, les composicions premiades en la «Festa de la Poesia i de la Música», llurs autors aconseguiren una veritable consagració popular.

Una felicitació al mestre Balcells.

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

SI ES QUE VOLS QUEDAR-TE BLAU
DONA UN TOM PER CA'N DALMAU

Mestre Dalmau, que és un bromista de primera, s'ha engiponat una *Exposició d'Art Francès d'Avantguarda*, que ens hauria vingut com anell al dit pel vintivuit de desembre.

Es de doldre, certament, que mestre Dalmau s'hagi anticipat amb la seva exposició a la diada dels Innocents, volguent-nos donar gat per llebre abans d'hora, perquè ha perdut una bona ocasió de passar per un humorista de primera, amb tot i el seu posat d'anacoreta.

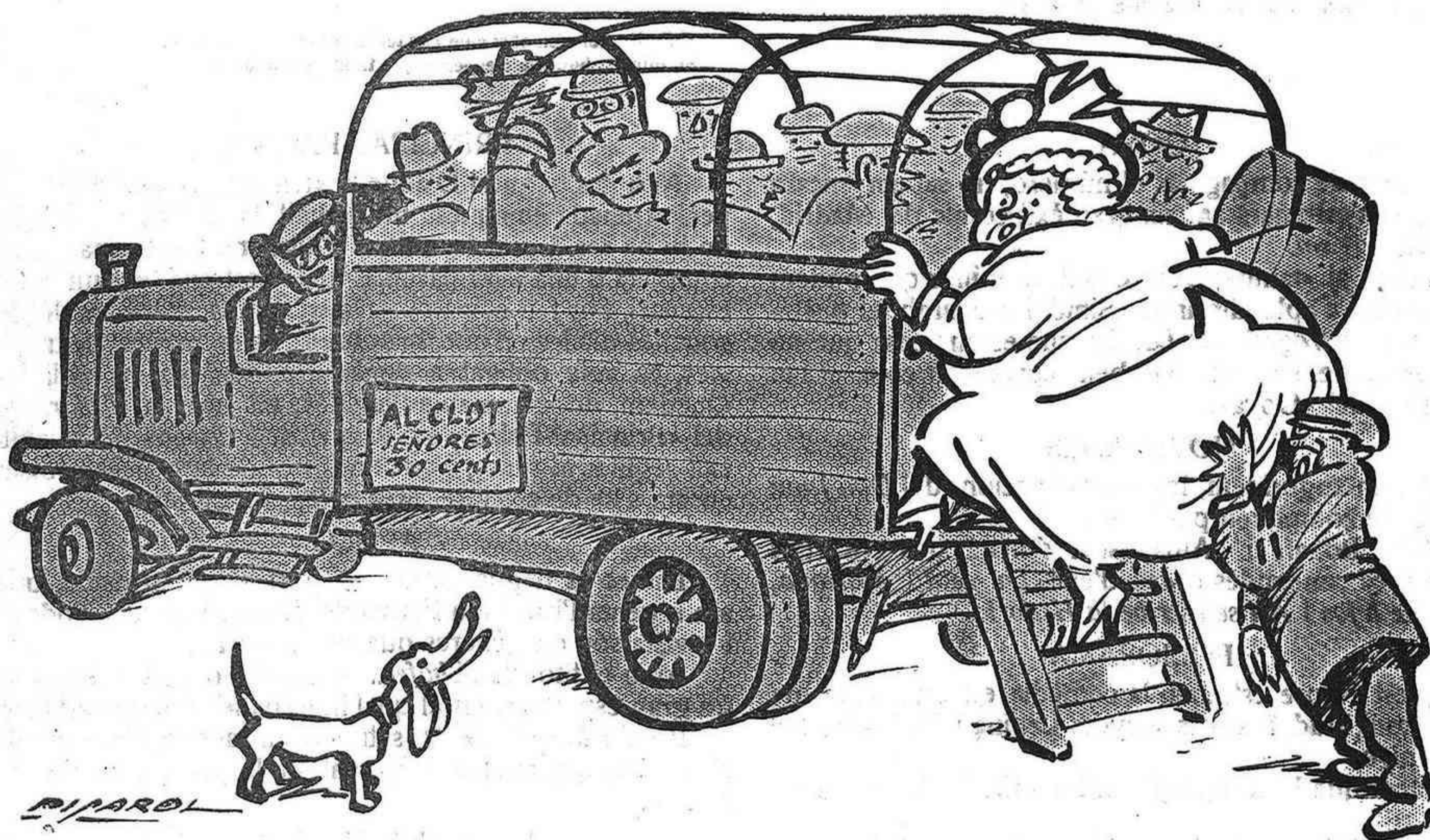
L'*Exposició d'Art Francès d'Avantguarda* oberta la vuitada de *Tots-Sants*, lluny de donar nos la gran cas-

tanya a les miloques, ha servit per a demostrar-nos que molts dels expositors, per lo malament que ho fan, o són tocats del bolet o bé mereixen quatre pinyes; començant pel nostre piramidal Sunyer i per l'incommensurable Picasso, que no sé pas què tenen de francesos.

Començant pel rètol de la porta que anuncia l'exposició, i acabant per la sala dels cubistes, aquesta manifestació d'art modern és de lo més truculent que havem vist a Barcelona.

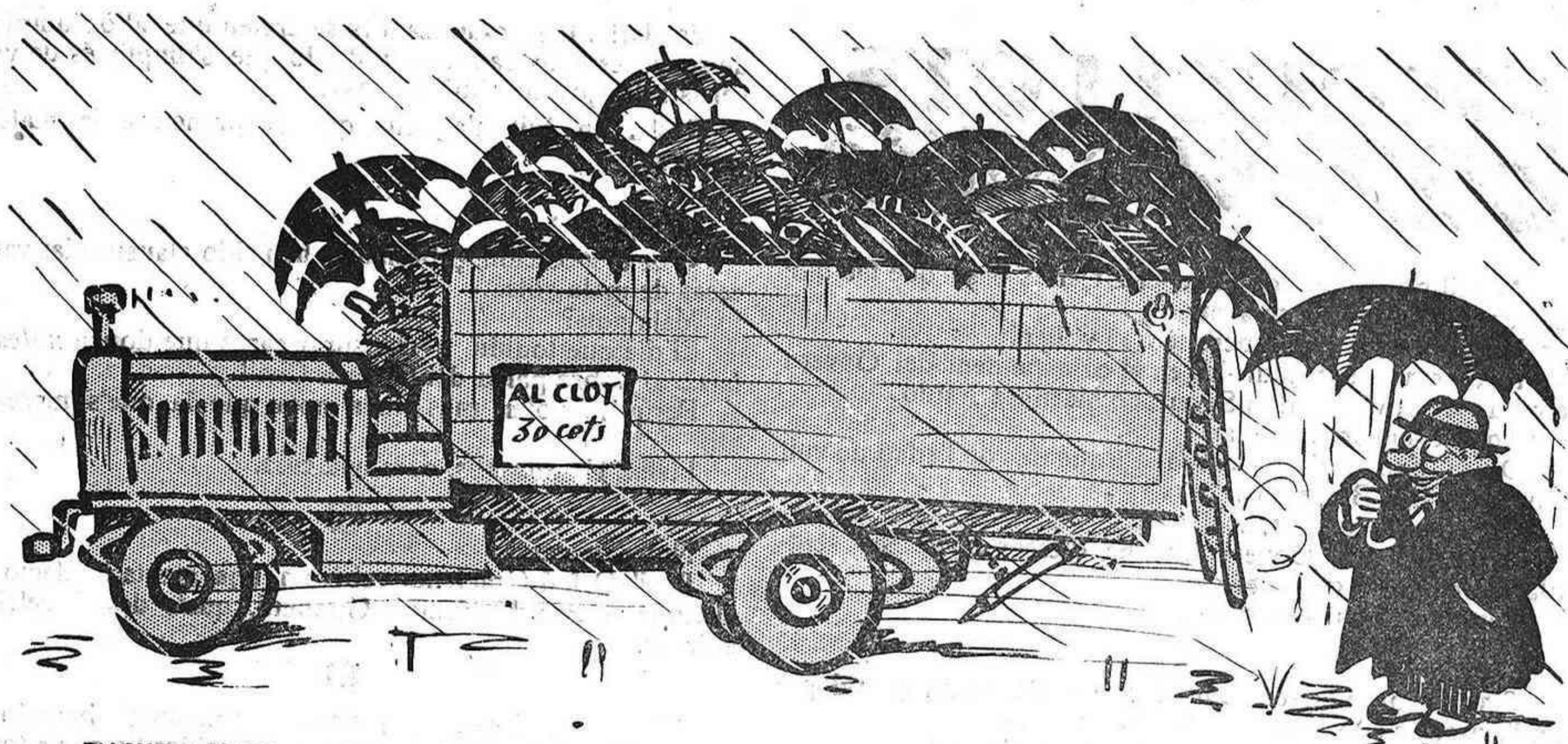
Si ço que mestre Dalmau ens mostra amb tant de goig, pertany a l'avantguarda de la pàtria d'En Clemencau, no poden pas capir què pot haver-hi a la verguarda. Heu's aquí un inventari extractat de les pintures capdals de l'exposició, precedides del nom de sos autors perquè tothom sàpiga a qui es deuen tan males obres: Mortier, *Retrat de senyora* tan ple de taques que no se li veu el nas. Valtak, unes *Flors* pujades de color, que pla mostren la vergonya que senten de veure's allí exposades. Germer, un *Paisatge* triangular. Moreau, el *Pare Gegantàs* fent el solitari. Gros, dues pintures que persegueixen la quadratura del cercle. Matin, *Mariner* pintat amb colors primitius sobers de la seva barca. Boussin, *Les carreres de Longchamps*, amb unes figures que no poden anar ni amb rodes. Derain, una sanguina aprofitable. Laprade, una tela de composició que tot just es deixa mirar. Vallotton, *Retrat de dona* ben observadet i pintat amb bastanta grapa. Picasso, *L'Home gris* i *L'Home vert*, rient-se de l'exposició. Marchand, *Paisatge* i *Bodegó* regularets. Sunyer, *La fada enfabada*, gran pintura d'una simplicitat prehistòrica, que recorda els frescs de Cogul, descoberts fa poc.

Aquí tens, amic llegidor, les úniques que recordo haver vist a cà'n Dalmau, i que, probablement, no són tan fusellables com les demés, que ni rastre han deixat a la meva retina. Així i tot, llàstima de temps perdut en contemplar-les!

D'AQUELLS DIES

—Pugi, senyora. Aquest camió rai, que ja hi està fet, a dur bates de cotó!

D'AQUELLS DIES

—Què carai és això?... Un anunci d'una fàbrica de paraigües?...

Una altra vegada, per serio que's posi l'amic Dalmau al convidar-me a passar per la seva *Galeria*, no hi aniré pas. M'ha pres el pèl masses vegades. I aquesta, per partida doble. A mí i als bons artistes francesos.

Dalmau, no proveu mai més de carregar-me els neulès.

C. ARBÓ

Quadres del temps

"Bolets, bolets que belluguen!
a seixanta amb cucs i tot!"
ja us dic jo, i quina ratxada
que n'ha dut aquest anyot!
bolets per les cantonades
en cistells i en carretons
i arreu la mateixa crida:
"baixeu, que són rovellons!"

I no us dic amb l'abundància
ço que ha crescut l'afició
del més marrec al més jaio
tothom se sent cercador.

Al tramvia de Les Planes
el diumenge heu d'anar drets
i alguns dies abans d'hora
dins mateix ja hi ha bolets:
gent que crida i queda en terra
entre un mar de confusions,
paquets, pans i uns cistellassos
carregats de pretensions;
qui s'ofega, qui gemega
d'un trepig a l'ull-de-poll,
qui amb el cop de l'arrencada
li va el barret de corcoll.

Demaneu al sè a muntanya,
hi ha trauit i de valent,
corriols, camins de carro,
dalt i baix, tot ple de gent!
No cal dir que quan s'hi posa
fa feina i no mira prim:
per regirà i per remoure
no deixa un pam de borrim.
I aquí surten peus-de-rata
mata-parents i fornès,
i allà surten cames-seques
que és de lo que córre més.

Ara un que salta i que crida
perquè n'ha trobat un roll;
ara un que baixant depressa
va ell i bolets de corcoll;
altres aixequen l'ampolla
trago i amunt que fa fort!
com que tot són alts i baixos
no's coneix si un va de tort.

Mes no hi ha qui a l'anà a casa
no porti el cistell curull
per mostrar-lo arreu on passi
fent el fatxenda amb orgull,
encara, per xò, que amagui
dessota dels rovellons
algun platet, una olleta
i .. set o vuit tovallons.

PEP DE LA MASIA

Un fulano molt ric, al ensemps que molt avar, es passeja per la Rambla.

Se li apropa un pobre:

—Una gràcia de caritat per l'amor de Déu...

—No acostumo—li respon l'avar,—a fer caritat al mig del carrer, perquè no's pensi la gent que faig ostentació de la meua riquesa. Aquí teniu les senyes de casa...

I dona al pobre la targeta... d'un amic seu.

ESQUELLOTS

Aquell bon senyor don Frederic Carles Bas—què fas que no te'n bas?—ja se n'ha anat.

No per res, no, sinó perquè no'l volien.

I ha vingut a substituir-lo, en el comanament del Govern civil de la província, don Severiano Martínez Anido.

Aquest senyor és militar.

Diuen que quasi és català, perquè des de l'edat de vuit anys que viu a Barcelona.

Però... ai!... és militar.

I això, per a un Govern que ha d'ésser *civil*, ens semblarà sempre un gros defecte.

Tan-de-bò ens equivoquem.

S'ha establert definitivament que el Municipi intervingui en l'extracció (?) i taxació dels ous de càmera.

Els ous de càmera no poden vendre's al públic, i a la menuda, més cars de trenta cèntims cada un.

Però, ei! Si en compren una dotzena tindran un benefici; una dotzena: 3'55 pessetes.

Cinc cèntims de rebaixa en dotze ous!

Que no se'n desfacin, de tanta ventatja.

Llegim:

«El gobernador dimisionario señor Bas ha depositado en la casa de Banca Garriga-Nogués la cantidad de 718,562'60 pesetas, procedentes del juego.»

Ja ho veuen, senyors! *Manos limpias!* Fins el cèntim!

Però és clar, a les males llengües ningú les atura.

I les males llengües diràn:

«Això dels seixanta cèntims... *es pa despistar.*»

En el punt culminant de la gravetat de les circumstàncies que atravessava la ciutat aqueixos dies, vingué a Barcelona, en viatge de propaganda electorera, el subsecretari de la Presidència del Consell de Ministres, don Salvador Canals.

Al veure'l arribar, els ignorants de les tupinades que's preparen, exclamaven:

—Vé com a Mesies?...

I ni els mils! Don Salvador Canals venia com a *Salvador...* de l'olla ministerial.

Era el plats-i-olles qui, per encàrreg del tupí màxim, venia a recullir l'adhessió dels tupinets.

Venia a tapar forats i a enganxar esquerdes.

El nou *Sanxo* de Barcelona es diu, de nom de pila, Severiano.

Severiano... i porta xarrasco?

Mau!

Ja serà molt que algú no rebi.

Allò del «Salón de la Moda» ha resultat, com era d'esperar, donada la curiositat de les nostres «dones elegants» i la *sicalipsis* dels nostres «niños bien», lo més cridaner de la famosa «Fira».

Mirin si fou gros l'èxit, que, als tres dies d'haver inaugurat les sessions de «maniquís vivents», ja tingueren de plegar.

Es clar!... Els organitzadors se creien que allò s'ompliria de senyores compradores, i de lo que s'omplia és de vells verds i de «jóvenes libidinosos».

Res!... un èxit d'aquells que sorprenen a la mateixa empresa.

Llegim:

«Por disposición gubernativa han sido clausuradas varias casas de mala nota...»

Mala nota?

El dia que toquin a clausurar cases que donen *notes* en fals... ai pobre palau del Govern Civil!...

Perquè... volen més mala nota que la que's mereixen allí?

I tall... Un *suspens*, com una casa.

Notes de casa:

De l'«Orfeó Gracienc» rebèrem una atenta invitació per al Concert Pro Monument Guimerá, que's degué celebrar ahir nit.

A les moltes i variades plagues que patim els barcelonins s'hi ha vingut a afegir la manca de calderilla per a tornar canvis.

La situació es fa desesperada.

Hi ha botiguer que s'ha vist obligat a embarcar-se cap a Mallorca només per veure si així podia descanviar la pesseta.

Sembla segur que als propietaris de les cases dels Aixamplis se'ls augmentarà quasi el doble la contribució que abonen a l'Hisenda.

Hi ha qui diu, davant d'aquesta notícia:

—Pobres propietaris!...

Nosaltres creiem que l'exclamació deu ésser una altra tota diferent:

—Pobres inquilinos!

Manso n° 1: No anava malament, però no tingué cabuda.—Crepuscle: No li asseguro. Si ho ha vist publicat, senyal que marxava.—R. P. i F.: Era magret, molt magret.—Tella: També magret i, ademés, molt incorrecte.—Joan Piquet: Va rebre's lo de «La Festa». I tantes mercès.—X. B.: S'estima la seva atenció. Ja ho degué veure insertat.—Joan Barcelona: Res de lo enviat darrerament ens té utilitat, i ho sento.—Pep de Figueres: No farem res.—C. Alavera: Va fer tard, i ens sap greu. Ha anat a *La Campana*.—J. R.: El seu cuplet té uns versos molt defectuosos.—Antolí B. Ribot: Arribaren a misses dites.—S. M.: Anava bastant bé.—Jordi Poblenoví: Conté varies incorreccions, com allò del «somni *malestruga*» que és una garrafalada. El demés potser vagi, condensat, a *La Campana de Gracia*.—E. R.: Rebuts els números i entregats al destinatari. Lo que envia s'aprofitarà un dia o altre.—M. R. F.: Aquesta vegada no podrà ésser, maca. Provi, provi de compondre alguna altra coseta.—M. Farré: Els dibuixos que'ns envia no'ns tenen cap utilitat.—E. G. C.: L'ESQUELLA ha sigut sempre massa modesta per a permetre que els seus amables col·laboradors li tirin «requiebros» en vers ni en prosa. I és llàstima, perquè el cuplet està ben fet.—Lluís R. Jané: Anirà, una mica condensat.

TOS la curen les Pastillas Helenianas. 1'25 pessetes caixa.

PANALLONS els cura Tópico Gil Kens. 1'25 pessetes frasc.

ASMA la curen les Gotas Helenianas 4 pessetes frasc.

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELEFONO 4115

El miércoles próximo día 17 noviembre
aparecerá el popular libro

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE enciclopedia de la vida práctica para

1921

EL AÑO EN LA MANO

es el resumen de todos los acontecimientos del año

Santoral : Calendario perpétuo : Astronomía : Cocina : Deportismo : Meteorología popular : Medicina e higiene : Horticultura : Economía doméstica : Máximas, refranes y pensamientos : Teatro : Almanaque de 1921 : Gimnasia : Cultura : Agenda : Los metropolitanos : La patria chica de Shakespeare : Páginas para los niños : Elefantes y monos Escultura antigua : Zoología : Música : De la guerra y de la paz : Aviación : Industria Notas de Rusia y notas americanas : Crónica religiosa : Radiografía : Historia y Biografías : Política : Feminismo : Labores del campo : La danza clásica : Muertos del año Caricaturas : Concursos, etc., etc.

Un tomo rústica: Pesetas 1'50 Encuadernado: Pesetas 2

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

DE LA VAGA

Una coacció de les moltes que's felen aquells dies.

—Hala, a plegar!... que tu també ets dels metalúrgics!...

EXPOSICIÓN DE BELLAS ARTES
DE BARCELONA
1905